

ARBEIDS-

BUKK

SOM KAN DET MESTE

Det skal være gode grunner til å bygge en arbeidsbukk i tre, når du kan kjøpe en ferdig for noen hundrelapper. Men denne bukken er også til både glede og inspirasjon i arbeidet.

Et par arbeidsbukker er nesten ikke til å unnvære, og du kommer langt med et standardsett til noen hundrelapper fra byggvarehuset. Men når du begynner å bruke det, ønsker du deg fort mer: Burde ikke bukkene være mer solide? Og med bedre høydejustering? Kan jeg sette planker på tvers av to bukker, slik at jeg får et arbeidsbord?

Kan de få utfresinger til dykksagens blad – og til skrutvinger når noe skal settes sammen? Vil det ikke være kjekt å kunne sette en plate oppreist på dem? Og kan jeg få hjul på dem? Alle disse forbedringene, og mer til, får du hvis du i stedet lager arbeidsbukkene dine

selv, etter oppskriften på disse sidene. Et par vil koste deg omkring 600 kroner (det dobbelte hvis bukkene skal stå på solide gummihjul med bremses), og du kan slippe billigere unna ved å velge vekk noen av detaljene.

Arbeidsbukkene er bygget av vanlige rekker/lekter på 48 x 73 mm. Dessuten er det brukt 21 x 95 mm høvlede planker, som også er standard i de fleste byggvarehus.

Vær nøye når du plukker materialer, slik at du ikke får noen som har vridd seg eller er skjeve. Alternativt kan du bruke stykker av 21 mm kryssfinér. Det er dyrere, men mer stabilt, og du vil få mer solide hjørner og slisser.

BUKK MED MANGE FUNKSJONER

Døren
setter du
oppreist på
to bukker.

Skapet
legges på
de ripefrie
bommene.

Platen
ligger stabilt
på lekter i
rett høyde.

Når du bygger dine egne arbeidsbukker i tre, har du mange muligheter for å innrette dem etter dine egne prosjekt. Her har vi med ganske enkle midler lettet en rekke vanlige arbeidsoppgaver, men du kan fortsette selv. Det er f.eks. opplagt å bruke den ene bommen som gjærekasse.

Bommen flyttes enkelt i høyden. Selv rør spanner du lett fast.

Gjør Det Selv

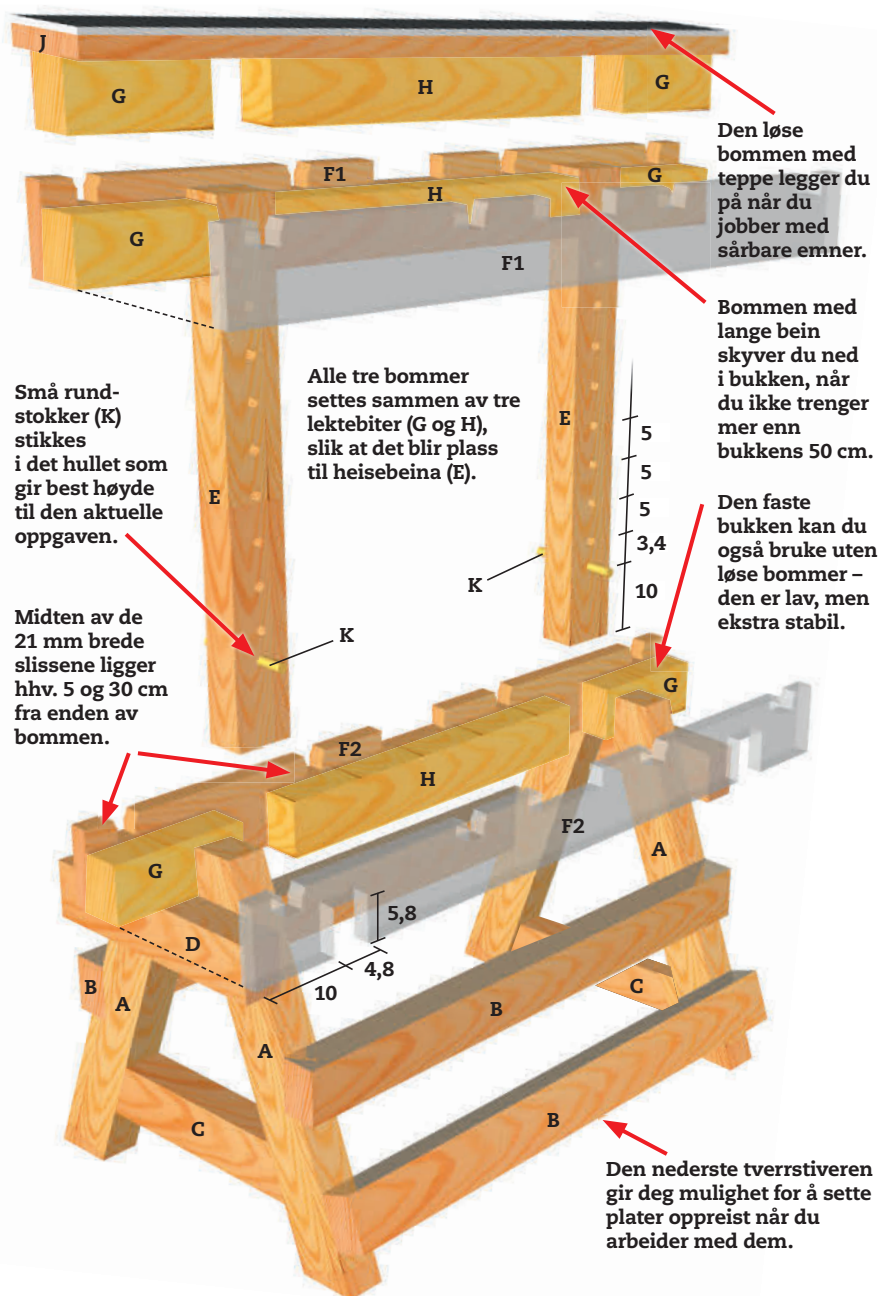
VANSKELIGHETSGRAD:
Du avgjør faktisk selv hvor avanserte bukkene skal være – og ordentlig vanskelig blir det egentlig aldri.

TIDSFORBRUK:
Cirka ei helg.

PRIS:
600-700 kroner med alt, bortsett fra hjulene. Vil du ha hjul, vil prisen på bukkene omtrent doble seg.

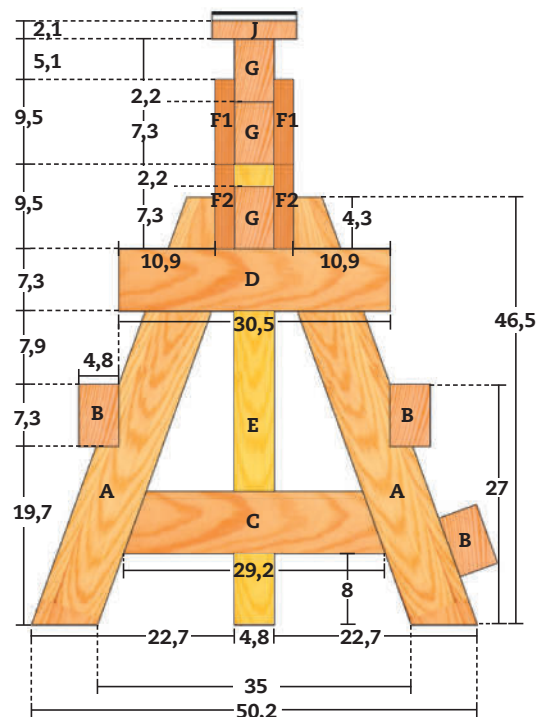
ARBEIDSBUKK MED MANGE FORDELER

- **Meget solid** – og stabil når du arbeider ved den.
- **Bommen løftes** i sprang på 5 cm fra 50 cm til 110 cm (60-120 cm med hjul).
- **50 cm:** Når du arbeider med store og høye ting.
- **70 cm:** Her får du et ekstra spisebord til store fester.
- **90 cm:** Normal høyde på et arbeidsbord.
- **108 cm:** Til arbeid med små ting og små detaljer.
- **Sagsporet** i bommen gjør det enklere å sage plater.
- **Den vannrette lekten** 10 cm over gulvet kan bære en stor plate på høykant.
- **Støttelektene** høyere oppe understøtter loddrette emner, som en bred dør.
- **Spor til skrutvinger** (og rørtvinger) gjør det enkelt også å spenne fast lave ting.
- **Planker** setter sammen de to bukkene, og gir solid støtte under plater, her 180 eller 100 cm lange.
- **En teppekledd bom** gjør det mulig å arbeide med sårbare emner uten å ripe dem opp i overflaten.
- **Solide hjul** gjør bukkene enkle å flytte – du kan i tillegg bruke dem til å flytte rundt på tunge plater, og annet tungt.

Arbeidsbukk med hevebom

Selv om arbeidsbukken ser komplisert ut, med sine mange deler og utallige hakk og innskjæringer, er den ganske enkel å bygge. Du bruker bare to materialdimensjoner, og mange deler er like, så de kan sages i serier.

DETTE HAR VI BRUKT

To bukker med hevebommer 48 x 73 mm høylet furu (lekt/rekke):

- 8 bein (A) à 52,9 cm
- 6 vannrette stivere (B) à 70 cm
- 4 lave tverrstivere (C) à 29,2 cm
- 4 høye tverrstivere (D) à 30,5 cm
- 4 heisebein (E) à 59,6 cm
- 12 ytterstykker (G) på bommer à 16 cm
- 6 midtstykker (H) på bommer à 43,4 cm

21 x 95 mm høylet furu:

- 8 bomsider (F1 og F2) à 90 cm
- 2 teppelengder (J) à 90 cm

Dessuten:

- 4 bærepinner (K) av 10 mm rundstokk
- 2 tepperester à 9,5 x 90 cm
- Lim
- Skruer
- 8 møbelhjul (evt.) m. 100 mm karmskruer

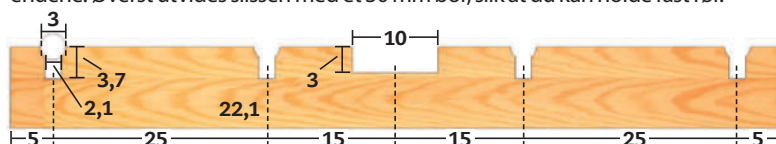
Spesialverktøy

- Kapp-/gjærsag

BOM MED FLERE MULIGHETER

De høye sidene (F1 og F2) på de to nederste bommene skjærer vi slisser i.

De gjør det lettere å spenne fast små ting, fordi tvingene kan sitte i slissene. De gjør det også mulig å forbinde bukkene med tverrgående støtter, som settes hakk i hakk. F2 har også to hakk nederst (ikke vist her), slik at de kan settes sammen med tverrstiverne (D). Skjøtene skal være stramme, derfor skjæres slissene 2,1 cm brede. Vi tegner dem opp med en mal som plasseres etter senterlinjer 5 og 30 cm fra endene. Øverst utvides slissen med et 30 mm bor, slik at du kan holde fast rør.

Skjær ut alle delene i lengde

Vi begynner med å skjære ut alle bitene av både lekter og planker i rette lengder.

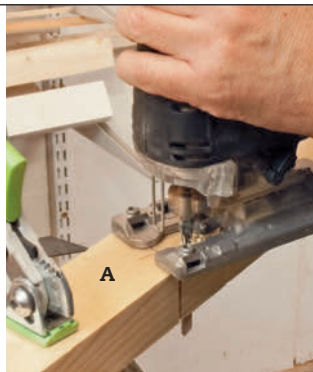
Du kan klare deg med en håndsag, men kappsagen er til veldig stor hjelp her.

Dels skjærer du med en stoppkloss i riktig avstand lynraskt ut flere deler i nøyaktig samme lengde.

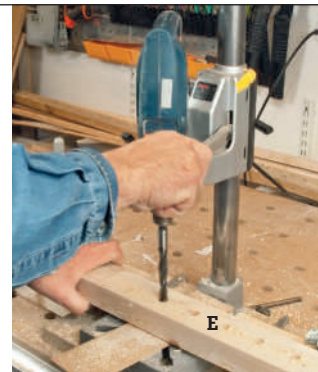
Dels skjærer du i veldig nøyaktige vinkler – både alle de rette snittene og de 16 snittene med 20 graders vinkel, som du bruker på beina.

1 Skjær ut alt tre. En kapp-/gjærsag sparer deg for mye tid, men du kan klare deg med en håndag. Merk opp alle materialene som på tegningen. **TIPS:** Sett eventuelt teip over snittet så det ikke flises opp.

2 De små hakkene i beina (A) til den øverste vannrette stiveren (B) skjæres med stikk-sagen. Som på bunnen av beina er snittene vinklet 20 grader. **TIPS:** Spar på stumpene, de letter limearbeidet senere.

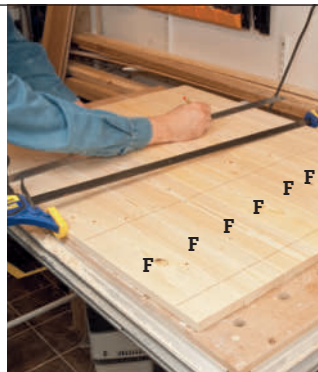

3 Bor hull i heisebeina (E) for hver 5 cm – og et enkelt hopp på 3,4 cm nederst, se tegningen. Et borstativ letter arbeidet, men det er ikke nødvendig. Rund eventuelt av hullkantene litt.

Skjær og stem ut slissene

Alle bomsidene (F1 og F2) utstyres med slisser, slik at de kan settes sammen hakk i hakk med tverrgående bord. Vi gir dem også halvrunde hull, som kan støtte runde emner som rørtvinger.

Slissene er 21 mm brede, slik at et bord passer ned i dem, og 37 mm dype. De bordene vi setter ned i dem, får deretter en slisse på 58 mm, da glir de helt inn i hverandre.

1 Alle bordene (F) merkes opp samlet, slik at slissene vil sitte helt likt. Vi spenner dem sammen og markerer deretter midtlinjene til de 21 mm brede slissene, henholdsvis 5 og 30 cm inn fra begge ender.

2 Sidene og bunnen på slissene tegnes opp ved hjelp av en mal. Det er mye enklere og mer nøyaktig enn å måle 9,5 mm ut til begge sider. Slissene skal være 21 mm brede og 37 mm dype.

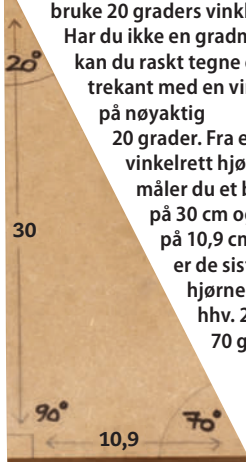

3 Sidene til slissene skjæres ut. Du kan gjøre det med en håndsag, men en sirkelsag justert i riktig dybde er mye bedre. Bordene settes på høykant og spennes sammen, slik at alle skjæres likt.

TIPS

Nøyaktig 20 grader. Du skal bruke 20 graders vinkler. Har du ikke en gradmåler, kan du raskt tegne en trekant med en vinkel på nøyaktig 20 grader. Fra et vinkelrett hjørne måler du et bein på 30 cm og et på 10,9 cm, da er de siste to hjørnene hhv. 20 og 70 grader.

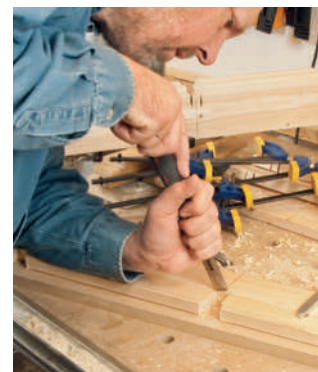

4 De runde snittene øverst i slissene skal vi bore for slissene stemmes ut. Vi spenner fire bord sammen i to lag, slik at de vender slissene inn mot hverandre.

Legg et restestykke under bomsidene, og bor videre ned i det. Da vil ikke kantene flise seg.

5 Nå kan vi bore de halve hullene ved å bore midt i skjøten mellom slissene med et 30 mm bor. Hullet blir penest med et forstnerbor, men et spiralbor fungerer også bra.

6 Stem ut bunnen i alle slissene med et skarpt stemjern. Start 1-2 mm fra bunnen av slissen, og skrap deretter av det overskytende litt etter litt.

Beinparene monteres først

Du trenger ikke å slippe treet til bukkene, men det blir pent, og det er lettere å gjøre dette før du setter dem sammen.

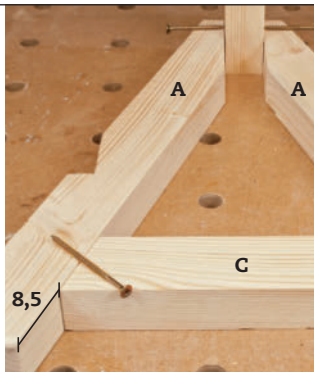
Så hvis du vil slippe, gjør du det nå, før delene settes sammen.

Det er en god idé å avrunde kantene, slik at de ikke slår av fliser. Spesielt på undersiden av beina er det en god idé å avrunde kantene godt, slik at de ikke riper opp gulvet ditt.

Deretter setter du sammen beina – bukkenes “gavler”.

1 Gi alle bitene en runde med slipepapiret. Spenn dem sammen, da går det raskt med eksentersliperen. Kantene avrunder du fort med slipepapir på en kloss.

2 Så setter du sammen gavlene enkeltvis. I første omgang setter du bare beina (A) med tverrstiveren (C) sammen med lim og 90 mm skruer. Øverst settes lekten løst for å sikre riktig avstand.

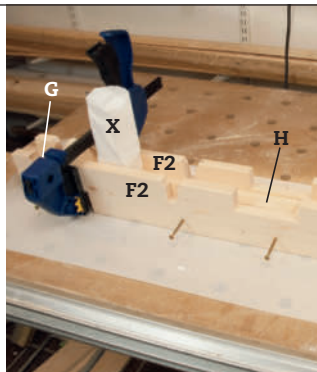
3 Når du spenner sammen limingen, kan du få glede av de 20° kilene som du tidligere sagde av: Sett dem i spenn, da holder skrutvingen mye bedre. Matpapiret beskytter bordet.

Montering av bukk og bommer

Før vi setter sammen bukkene helt, begynner vi med bommene hver for seg.

Mens den øverste bommen limes sammen med de loddrette beina, skal den nederste bommen, som sitter fast på bukkene, i stedet ha tilsvarende hull som de to heisebeina kjører opp og ned i.

Begge settes sammen ved at delene til bommen (G og H) plasseres mellom de loddrette sidene (F1 og F2), som de limes og skrues sammen med.

1 Legg alt til den nederste bommen på arbeidsbordet (2 stk. F2, 2 stk. G og 1 stk. H). Sett en lektebit (X) der heisebeina skal kjøre opp og ned. Sett matpapir rundt de ekstra lektene (X), slik at de er til å få ut.

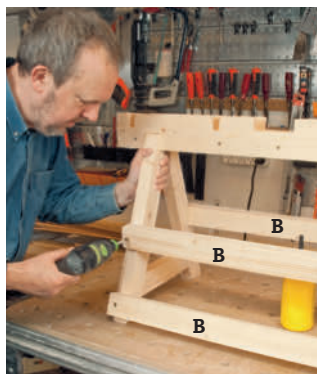
2 Smør på lim og skru bommen sammen. Pass på at alt flukter i bunnen, og at G og H sitter tett mot klossen X. Hold alt sammen med tvinger før du skrur, så delene ikke sklir.

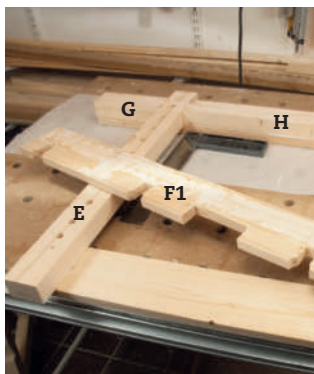
3 De løse lektebitene (X) fjernes før limet begynner å tørke. Sett tilbake tvingene rundt bommen hvis sidene slipper i endene.

4 Lim gavlene opp i bommen. Utskjæringene nederst i sidene (F2) vil holde så godt på beina at du kan unnlate skruer her.

5 Fest de vannrette tverrstiverne (B) med skruer og lim. De øverste i utskjæringene, de nederste settes 2 cm fra gulvet. Øverste tverrstiver (D) festes der den skal sitte i gavlen.

6 Så monterer vi den øverste bommen med lim og skruer, slik at de loddrette heisebeina (E) stikker 22 mm opp over bomstykkene (G og H).

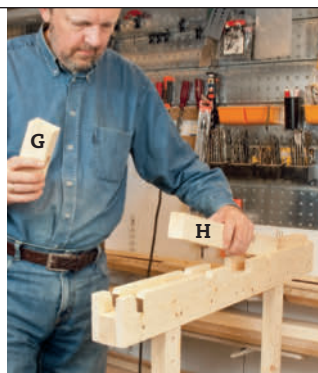

7 Igjen limer, spenner og skrur du delene sammen, slik at de ikke sklir underveis. Pass på at de to heisebeina (E) står helt vinkelrett på bommen.

Ekstra bom til sårbare emner

Hvis du skal ferdiggjøre eller reparere ting som ikke tåler å bli ripet opp, får du med de nye arbeidsbukkene dine en spesiell ripsesikker hjelper ved å tilføye en ekstra bom med en teppestump limt på.

Alle delene til den har du allerede skjært ut, så luksusen lages på få minutter.

1 Lektebitene til teppebommen legges løst ned i hevebommen på den nye arbeidsbukken – det er 2 stk. G og 1 stk. H. De passer rundt toppen av heisebeina. Går de trangt, sliper du dem litt.

2 Teppebordet (J) skrues på lektelebitene. Marker midten av G-stykkene og midten av bordet. Da kan du flukte de to merkene og lime og skru bordet fast på de løse stykkene.

3 Lim teppestumpen lett fast (det kan være kjekt at den er enkel å skifte ut senere). Du kan velge å skjære den til først, eller vente til den sitter fast, og deretter rette den til med en skarp kniv.

ARBEIDSBORD SOM BYGGESETT

De mange slissene i bommene er til hjelp når du arbeider på dem – men de får ekstra mening når du skjærer et eller flere sett bordstøtter. Ved å flette bommer, bordstøtter og eventuelt ekstra støtter på langs av bommene, får du virkelig god støtte når du arbeider med store plater.

Du kan skjære ut støttene ut 21 x 95 mm bord etter målene på tegningen. Men hvis du i stedet skjærer samme mål ut av en 21 mm kryssfinérplate, er risikoen for å miste en bit mellom to slisser mye mindre.

Ved å forbinde to bukker med fire bordstøtter skaper du en god understøtting til store plater. Støttene kan være 180 cm lange, som den nederste på tegningen her – eller bare 100 cm som støtten i midten. For å avstive ytterligere, kan du flette to ekstra bord på tvers – de er tegnet øverst.

